

Spolek Klimatická žaloba ČR sdružuje přes dvě stě občanů a občanek České republiky s cílem právní cestou přimět stát řešit klimatickou krizi, plnit v tomto ohledu mezinárodní závazky a hájit základní práva svých obyvatel.

Po celém světě dosud proběhlo více než 600 žalob spojených s klimatem. Jedna z těch průkopnických, kterou iniciovala nizozemská nevládní organizace *Urgenda* a vyústila v pozitivní rozsudek, jenž uložil nizozemskému státu snížit emise skleníkových plynů nejméně o 25 % do konce roku 2020. Za další průlomové rozhodnutí je považován výrok pařížského správního soudu z února tohoto roku, který stanovil, že francouzský stát je spoluodpovědný za globální oteplování a že protizákonně selhává v ochraně proti změnám klimatu.

Spolek Klimatická žaloba ČR byl založen v červenci 2019, po vzoru občanských organizací napříč Evropou a nyní sdružuje 212 členů. Vstoupit do spolku a přidat svůj symbolický hlas k žalobě, může každá osoba starší 15 let. Žalobu podává organizace na základě svědectví mnoha členů spolku, ze všech koutů Česka, kteří důsledky změny klimatu pocítují ve své práci i ve svém osobním životě.

Častou motivací členů spolku je odpovědnost vůči životnímu prostředí, jako je tomu i v případě Pavla Štorcha, učitele gymnázia, který vystudoval lesnictví a spravuje rodinný les „Na Borkách“ západně od Radomyšle. Historička umění Tereza Macháčková se zase setkala s reálnými následky klimatické krize při svém pobytu v Kapském Městě, kdy čtyřmilionové metropoli v roce 2018 téměř došly veškeré zásoby vody.

K připravované žalobě se mohou přidat i obce. Jako první se k tomuto kroku rozhodla obec Svatý Jan pod Skalou. *„Svatý Jan pod Skalou leží v srdci CHKO Český kras. Většinu obce pokrývají lesy, protéká jí potok a u kostela vyvěrají prameny. Idyla? V posledních letech jsme svědky hynutí vzrostlých stromů a sezónního mizení vody z potoka i ze studen. S touto kouzelnou krajinou se děje něco špatného. Zdá se, že nejde o lokální problém, ale o dopady změn klimatu,“* vysvětluje místní starosta pan Ing. Jiří Bouček.

Na jaře loňského roku se Spolek Klimatická žaloba ČR dohodl na právním zastupování s advokátní kanceláří Frank Bold Advokáti, kteří žalobu zformulovali s ohledem na specifika českého právního systému. Z právní analýzy, kterou si spolek Klimatická žaloba nechal vypracovat, vyplývá, že: **„Žaloba se zakládá na nezpochybnitelných faktech a soudní řízení má v České republice šanci na úspěch,“** vysvětluje právník a jeden z iniciátorů Klimatické žaloby Martin Madej, rodák z Havířova.

„Nejsem zastáncem soudního řešení sporů. Pokud ale česká vláda nepřikládá změně klimatu vážnost, kterou si zaslouží, odkládá nezbytné zákony, neřídí se vlastními strategickými dokumenty, zdráhá se významně investovat do čistých technologií a klade klacky pod nohy jediné nadnárodní organizaci, která usiluje o skutečné řešení klimatické krize, Evropské unii, může být rozsudek soudu jediným způsobem, jak přimět naši vládu razantně a včas zakročit,“ dodává.

Klimatická žaloba je způsob, jak právní cestou přimět stát, popř. soukromé firmy, banky a fondy, aby jednali odpovědně. Stát totiž svým porušováním vnitrostátních a mezinárodních závazků ohrožuje a porušuje základní práva občanů a v některých případech jim způsobuje i vyčíslitelnou materiální škodu. Vláda České republiky bohužel selhává v přijetí kroků na ochranu života, zdraví, práv a majetku občanů České republiky, které by odpovídali závažnosti dopadů změny klimatu. Porušuje tím své právní povinnosti plynoucí jak z právního řádu České republiky, tak z jejích mezinárodních závazků. Spolek Klimatické žaloby ČR se chystá podat žalobu k Městskému soudu v Praze na jaře 2021. Pokud žalobci uspějí, soud státu nařídí tyto nedostatky napravit a začít příčiny a dopady klimatické krize skutečně aktivně řešit. Rolí spolku poté bude na plnění závazků dohlížet. V případě úspěchu i neúspěchu u soudu se organizace zavázala zasadit se o rozšíření povědomí o klimatické krizi, o odpovědnosti vlády za boj proti jejím příčinám a projevům a o tom, že i obyčejný člověk má možnost se bránit proti nezákonným rozhodnutím státní správy.

Spolek si kromě právní analýzy nechal také vypracovat odborné posudky týkající se přístupu ČR ke změně klimatu od respektovaných zahraničních organizací jako Manchester University nebo německého think-tanku Climate Analytics. I podle těchto posudků nejsou plány ČR na snižování emisí skleníkových plynů dostatečné a toto pochybení bude mít vážné a konkrétní dopady na české obyvatele.

Změna klimatu je v současnosti jeden z nejvážnějších problémů lidstva. Česká republika je nedílnou součástí nejen tohoto problému, ale i řešení klimatické krize.

Jaké jsou důvody podání žaloby v ČR?

Podle dat ČHMÚ se od roku 1960 v České republice zvýšila průměrná teplota o 2 °C. Kúrovcová kalamita způsobená vyššími teplotami a suchem snižuje absorpční potenciál vody v českých lesích a nešetrné zemědělství a výstavba zabraňují udržení vody v krajině a mají negativní vliv na biodiverzitu. Nejen zemědělcům a lesním hospodářům způsobují tyto problémy roční škody v řádech miliard korun. Český průmysl založený na fosilních palivech způsobuje nejen zvyšování koncentrace CO₂ v atmosféře, ale také se podle lékařů a vědců negativně promítá na zdraví občanů vystavených škodlivým emisím.

Vzhledem k rozsahu problému není myslitelné řešení těchto negativních projevů bez reakce na celostátní úrovni. Navzdory úspěchu některých úzce vymezených politik (program Nová zelená úsporám nebo Dešťovka) však u nás potřebná mitigační a adaptační opatření buď chybí, anebo jsou příliš opatrná a svým rozsahem i ambicemi neodpovídají závažnosti problému. **Vláda nejen že nepřijala dostatečná opatření směřující k nápravě současného stavu, ale na příčinách změny klimatu se stále aktivně podílí.** Místo aby budovala infrastrukturu pro využití biologicky rozložitelného odpadu a zabránila dalšímu úniku skládkových plynů do atmosféry, prodloužila dobu jeho skládkování o dalších 10 let. Místo aby vláda urychleně transformovala energetiku, emisně nejnáročnější sektor ekonomiky, udělují politici a úředníci uhelným elektrárnám emisní výjimky a zrušili i povinnost provozovatelů starých uhelných elektráren investovat do zvyšování účinnosti. Plánovaná křivka snižování emisí skleníkových plynů ve vládní Politice ochrany klimatu je příliš pomalá

a ani nesměruje ke klimatické neutralitě. Není divu, že ve srovnání aktivit států v ochraně klimatu (Climate Performance Index 2020) se Česká republika umístila na spodních příčkách žebříčku.

Pokud Klimatická žaloba ČR uspěje, jaké plnění může soud uložit státu?

1. Zdržet se kroků, kterými evidentně ohrožuje splnění závazků České republiky v oblasti ochrany klimatu (např. udělováním emisních výjimek největším producentům CO₂).
2. vést Politiku ochrany klimatu a další koncepční dokumenty v souladu se závazky České republiky.
3. Upravit svůj vnitrostátně stanovený národní příspěvek do Pařížské dohody tak, aby byl v souladu s cílem Pařížské dohody, tedy udržením globálního oteplení bezpečně pod hodnotou 2 °C.
4. Uvést do souladu nástroje ochrany klimatu (např. dotační programy) se svými koncepčními dokumenty nebo posílit adaptační opatření.
5. Přiznat obětem změny klimatu (např. zemědělcům) nárok na nápravu a pomoc při zavádění potřebných opatření.

atd.

Jak chce globální společnost zastavit prohlubování klimatické krize?

Podle vědců sdružených v mezivládním panelu OSN pro klimatickou změnu (IPCC) je člověkem způsobené oteplování planety již v bodě, kdy není možné jím způsobenou klimatickou změnu, se všemi katastrofálními důsledky na ekosystémy i lidská společenství, zvrátit. Extrémní teploty, stoupající hladiny oceánů a kolabující ekosystémy zvyšují četnost i intenzitu sucha, záplav a extrémních srážek, zrychlují ztrátu živočišných a rostlinných druhů a přinášejí další přírodní katastrofy, na které člověk není připravený. V jejich důsledku lze pak očekávat sociální nepokoje, konflikty, masivní migraci a další negativní dopady. Globálně jsou přitom negativními důsledky změny klimatu zpravidla nejvíce zasaženi ti ekonomicky nejslabší.

K zastavení prohlubování klimatické krize musí státy světa co nejdříve přijmout opatření ke zmírnění (mitigace) a přizpůsobení se (adaptace) klimatické změně. **Podle článku 4 Pařížské dohody, na jejímž schválení se Česká republika v roce 2015 podílela, by měly rozvinuté země pokračovat ve své vůdčí roli tím, že se zaváží k absolutním redukčním emisním cílům v rámci celého hospodářství.** Pro mitigaci změny klimatu musí lidská společenství (s rozvinutými zeměmi v popředí) co nejdříve přejít k tzv. klimatické (také nazývané uhlíkové) neutralitě. Tento cíl vyžaduje zastavit zvyšování koncentrací

skleníkových plynů v atmosféře tak, aby se množství produkovaných skleníkových plynů vyrovnalo množství, které dokáže příroda zpátky absorbovat. Záměr dosažení uhlíkové neutrality již vyhlásilo Německo (do roku 2050), Rakousko (2040), Francie (2050), Dánsko (2050), Norsko (2030), Finsko (2035), Velká Británie (2050), ale i Čína (2060), USA (2050), a Japonsko (2050) a další státy po celém světě, mnohé z nich průmyslové země, stejně jako Česko. Dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050 se zavázala i Evropská unie jako celek. Podle IPCC je dosažení klimatické neutrality do roku 2050 všemi rozvinutými zeměmi jednou z nutných podmínek udržení globálního oteplení pod 2 °C, a tedy naplnění Pařížské dohody.

S cílem dosáhnout uhlíkové neutrality státy investují a plánují investovat v přepočtu stovky bilionů Kč na přechod k obnovitelným zdrojům energie, snižování energetické spotřeby, podporu elektromobility, reformu zemědělství, obnovu přirozených funkcí krajiny apod. Jednání o dalších opatřeních probíhají na úrovni COP (tzn. Conference of Parties, česky sjezd smluvních stran jimiž jsou všechny státy světa, který se konal naposledy v roce 2019 v Madridu) a celé OSN (naposledy Summit OSN pro klimatickou akci 2019 v New Yorku). V oblasti adaptace pak státy pečují o bezpečí svých obyvatel opatřeními na ochranu před povodněmi, suchem, zvyšováním potravinové soběstačnosti, přizpůsobováním zemědělských plodin atd.

---

www.klimazaloba.cz
info@klimazaloba.cz

Fb [@klimatickazaloba](https://www.facebook.com/klimatickazaloba)